

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
16.Bhar.159/2019/8.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten 2019. október 8. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A garázdaság büntette és más bűncselekmények miatt a vádlott ellen folyamatban lévő büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Bf.10.033/2018/11. számú ítéletét helybenhagyja azzal, hogy:

- az elsőfokú ítéletnek az eljárás során lefoglalt, T-1114/2016. tételszám alatt bevételezett pendrive lefoglalására és további kezelésre vonatkozó rendelkezését a másodfokú bíróság által helybenhagyottnak tekinti,

- a vádlott személyazonosító okmányának a száma: -

A harmadfokú eljárásban felmerült 16.575.- (tizenhatezer-ötszázhetvenöt) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s:

A vádlottat a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2018. május 23. napján kihirdetett, 24.B.30.609/2017/28. számú ítéletével - az irányadó, kihirdetett rendelkező részben írtak szerint - bűnösnek mondta ki garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés (2) bekezdés d) pont] és 2 rb. súlyos testi sértés büntetékének kísérletében [Btk. 164. § (1), (3) bekezdés].

Ezért őt halmazati büntetésül 1 év 6 hónap szabadságvesztésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. Úgy rendelkezett, hogy a szabadságvesztést börtönben kell végrehajtani, illetve „a vádlott a büntetés kétharmad részét követően bocsátható feltételes szabadságra”.

Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelek sorsáról és a vádlottat kötelezte az eljárás során felmerült 223.555,- forint bűnügyi költség megfizetésére.

A védelmi fellebbezések folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2019. március 29. napján kihirdetett, 24.Bf.10.033/2018/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta.

A vádlottat az ellene garázdaság büntette [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont], valamint 2 rb. testi sértés büntetékének kísérlete [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette.

Az eljárás során lefoglalt - az őrzési helyében is megjelölt - kés lefoglalását megszüntette és azt a vádlottnak kiadni rendelte. Akként rendelkezett, hogy az elsőfokú eljárásban felmerült, valamint a másodfokú eljárásban felmerült további 26.050 forint bűnügyi költséget, az állam viseli.

Pontosította az elsőfokú ítélet bevezető részét egy tárgyalási határnap megjelölése, valamint a rendelkező részét a vádlott személyi adatai vonatkozásában.

Az ítélet ellen fellebbezési jogot biztosított.

A másodfokú ügyész a törvényes határidőn belül fellebbezést jelentett be, a vádlott terhére, a vádlott vád szerinti bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása, valamint a mindebből következő törvényes rendelkezések meghozatala érdekében.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.411/2019/2. számú átiratában az ügyési fellebbezést fenntartotta.

A Fellebbviteli Főügyészség rögzítette, hogy a harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt [Be. 615. § (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont].

A főügyészség a tényállaskiegészítés körében a - a másodfokú bíróság által írtakon túl - a tényállás további kiegészítését látta indokoltnak az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő iratok alapján. Álláspontja szerint azt is szükséges rögzíteni, hogy: „A vádlottat, mint a vádbeli cselekményeket megelőző napon elkövetett lopási cselekmény felismert elkövetőjét 2016. április 22. napján még nem tudták a helyszínen feltartóztatni mivel az eltulajdonított áruk visszavételét követően a helyszínről elmenekült”.

A főügyészség álláspontja szerint a másodfokú bíróság tévesen jutott arra a jogi következtetésre, hogy a vádlott jogos védelmi helyzetben cselekedett, indokolatlanul állapította meg ugyanis azt, hogy a tettenérés feltételeinek a hiányában jogszerűtlen volt a vádlott feltartóztatása. Az ügyészség azzal érvelt, hogy a 2016. április 22-én 20 óra 30 perckor elkövetett lopási cselekmény, valamint a terhelt másnap 9 óra 30 perckor történt elfogása között nem telt el annyi idő, amely kizárná a tettenérés megállapíthatóságát. A tettenérés és az elfogás viszonyában a jogszabályok nem írnak elő időbeliséget, a tettenérést követően ugyanis nem kizárt, hogy objektív akadály van az azonnali elfogásának (pl. az elkövető sikeres menekülése), a haladéktalanul csupán az elfogás és a rendőrségnek történő átadás viszonyában nyert törvényi megfogalmazást [Szabs.tv. 73. § (8) bekezdés, illetve Be. 273. §]. 2016. április 22. napján a vádlott tettenérése megvalósult annak révén, hogy cselekményét a kamerafelvételen észlelték és személyét a későbbi felismerhetőségét lehetővé tevő módon azonosították, ezt követően elfogása és visszatartása a lehetséges legkorábbi időpontban másnap megtörtént. Ezen túlmenően a vádlott nem a személye ellen intézett támadás elhárítása érdekében alkalmazott erőszakot, hanem azért, hogy a rendőrségnek történő átadását és a vele szemben induló eljárás lehetőségét elkerülje. E körülmények miatt tevékenysége nem lehetett jogszerű, így a jogos védelem körében nem értékelhető.

A fellebbviteli főügyészség összegzően azt indítványozta, hogy a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg. A vádlottat mondja ki bűnösnek garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés (2) bekezdés d) pont] és 2 rb. testi sértés büntetének kísérletében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés]. Ezért őt ítélje szabadságvesztésre, melyet börtönben rendeljen végrehajtani, a törvényi rendelkezéseknek megfelelően állapítsa meg a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, ezen túlmenően mellékbüntetésként a vádlottat tiltsa el a közügyek gyakorlásától.

A harmadfokú nyilvános ülésen az ügyész a fellebbezést az átiratban írt tartalommal fenntartotta. Hangsúlyozta, hogy a vádlott nem volt jogos védelmi helyzetben. A vádlottat a bolt érdekében eljárók tetten ért elkövetőként, az elfogás törvényi feltételei szerint fogták el, a vádlott cselekménye nem a jogtalan támadás elleni védekezés volt.

Indítványát az írásbelivel egyező tartalommal terjesztette elő.

A harmadfokú nyilvános ülésen a védő a törvényszék döntésének a helyességét hangsúlyozta. Ennek alátámasztására több érvet is felsorakoztatott.

Elsődleges álláspontja szerint a vádlott a vád tárgyává tett cselekményt jogos védelemben

valósította meg. Őt a bolt érdekében eljárók részéről jogtalan támadás érte, tettenérésről nem lehet szó, mert a vádlott megelőző napon történt jogtalan cselekménye és másnapi feltartóztatása között hosszabb idő telt el, ez a feltartóztatás nem történhetett a dolog visszavétele érdekében, mert a visszavétel nem volt lehetséges.

Másodlagosan azzal érvelt, hogy a jogos védelmi helyzet megállapíthatóságának a hiányában sem törvényes a vádlott cselekményének a vád szerinti minősítése. Álláspontja szerint menekülés közben kifejtett tevékenység miatt a garázdaság nem állapítható meg. A megállapított tények vonatkozásában kérdésessé tette, hogy az 1. számú tanú sérülését valóban a vádlott okozta-e; illetve, ha ez meg is állapítható, a sérülést a vádlott gondatlanul, menekülés közben a sértettnek ütközve okozta, így e cselekménye sem tényállásszerű.

Harmadlagosan azt fejtette ki, hogy a vádlott bűnösségének a megállapítása esetén, javára, enyhítő körülményként kell figyelembe venni a cselekmény óta eltelt hosszabb időt, a vádlott disszociális személyiségzavarát és fiatal-felnőtt korát, illetve a cselekmény elindításában megnyilvánuló sértetti közrehatást.

A védő a másodfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását indítványozta.

A harmadfokú nyilvános ülésen a vádlott felszólalásában ártatlanságát hangsúlyozta.

Utolsó szó jogán a másodfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Az ügyészi másodfellebbezés nem alapos.

Helyesen járt el a másodfokú bíróság, amikor ítéletével szemben fellebbezési jogot biztosított, ugyanis amikor az első fokon elítélt vádlottat felmentette, az elsőfokú bírósággal ellentétes döntést hozott [Be. 615. § (1) bekezdés (2) bekezdés b) pont]. Ez az eljárási helyzet bármely fellebbezésre jogosult részére megnyitja a fellebbezés lehetőségét. Nem jelent korlátozó tényezőt, hogy a vádlott és a védő csak a terhelt javára fellebbezhet, mert felmentő ítélet esetén a fellebbezés irányulhat kizárólag a felmentésnek az indokolásban megfogalmazott jogcíme ellen, de sérelmezheti az ítélet bármely rendelkezését, tény-, vagy jogi relevanciájú megállapítását is [Be. 583. § (3) bekezdés c) pont, (4) bekezdés].

A vád tárgyát anyagi jogi szempontból egyetlen cselekmény képezte, az elsőfokú bíróság csupán a bűncselekmények alaki halmozódása folytán marasztalta a vádlottat több bűncselekmény elkövetésében. A törvényszék büntethetőséget kizáró ok miatt a vádlottat valamennyi, terhén megállapított bűncselekmény tekintetében felmentette, vagyis az első és másodfokú bíróság döntésének ellentétessége a bűnösség tekintetében valamennyi bűncselekményt érintette. Ezért a harmadfokú felülbírálat is teljes körű volt, az egész másodfokú ítéletre kiterjedt [Be. 618. § (1) bekezdés a) pont, aa) alpont].

A harmadfokú felülbírálat vonatkozott a másodfokú ítélet megalapozottságának a vizsgálatára is, annak szem előtt tartásával, hogy az esetleges megalapozatlanság csak akkor küszöbölhető ki, ha az első vagy a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján, vagy helyes ténybeli következtetés levonásával a megalapozott tényállás megállapítható [Be. 619. § (1) és (3) bekezdés].

A harmadfokú bíróság vizsgálta azt is, hogy az első-, és másodfokú bíróság betartotta-e a perrendi szabályokat [Be. 618. § (1) bekezdés b) pont]. Az eljárási rendelkezések megtartásával kapcsolatos vizsgálat megelőzte a felülbírálat körébe tartozó egyéb kérdések értékelését.

Jelen ügy eljárási sajátossága volt, hogy a büntetőeljárás két perrendi törvény hatálya alatt zajlott. Az elsőfokú eljárásban az 1998. évi XIX. törvény, (korábbi Be.) míg a másodfokú eljárásban már a

2017. évi XC. törvény (Be.) rendelkezései voltak az irányadók.

A perrendi szabályokat mind az első, mind a másodfokú bíróság megtartotta.

Az elsőfokú bíróság törvényesen járt el, amikor a más ügyben fogva lévő vádlott számára védő kirendelésével biztosította a kötelező védelmet [korábbi Be. 46. § b) pont]. A vádlotti védekezés tartalmi elemei alapján helyesen ismerte fel azt is, hogy a megalapozott tényállás megállapításához szükséges a vádlott elmeállapotának a szakértői vizsgálata is [korábbi Be. 99. § (1) bekezdés]. Mindvégig megfelelően érvényesítette a tanúk személyes adatainak a zártan történő kezelését [korábbi Be. 96. §].

A másodfokú bíróság helyesen ismerte fel, hogy a korábbi Be. hatálya alatt bejelentett, kizárólag a büntetés mértékét sérelmező védelmi fellebbezések ellenére, az elsőfokú ítélet teljes körű felülbírálatának van helye. A korábbi eljárási törvény - szemben a hatályban lévő kódexszel - az ilyen értelemben kizárólagos tartalmú fellebbezéshez nem fűzött a felülbírálat körét korlátozó rendelkezéseket, így akkor sem kapcsolódhatnak hozzá a felülbírálat terjedelmét érintő jogkövetkezmények, ha a fellebbezés elbírálása már az új törvény hatálya alatt történt. Tény, hogy a Be. rendelkezéseit a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell, [Be. 868. § (1) bekezdés] ugyanakkor tény az is, hogy a korlátozott tartalmú fellebbezés kiterjesztésének a tilalma, vagyis a jogorvoslat lehetségesen legtágabb körének a tartalmi rögzülése a jogorvoslat bejelentésének idejéhez igazodik, vagyis csak a Be. hatálya alatt, 2018. július 1. napjától bejelentett fellebbezések esetén érvényesül. Megjegyzendő, hogy korlátozott felülbírálat körében a bűnösség megállapítására vonatkozó rendelkezés is felülbírálható, ha a terheltet fel kell menteni [Be. 590. § (5) bekezdés b) pont].

Törvényesen járt el a másodfokú bíróság akkor is, amikor részbeni megalapozatlanság miatt az elsőfokú ítéletet a vádlott személyi körülményei és a tényállás tekintetében az iratok tartalma alapján helyesbítette, illetve kiegészítette [Be. 593. § (1) bekezdés a) pont].

A másodfokú korrekció ellenére a történeti tényállás továbbra is kis mértékben hiányos, illetve a vádlott előéleti adatai további javítást igényelnek [Be. 592. § (2) bekezdés a) és c) pont].

A részbeni megalapozatlanságot a harmadfokú bíróság az iratok tartalma alapján az alábbiak szerint küszöböli ki [Be. 619. § (3) bekezdés].

A vádlott előéleti adatait - a vádlott erkölcsi bizonyítványa alapján - akként helyesbíti, hogy:

- A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 6.Fk.XVIII.819/2013/6. számú ítélete vonatkozásában a másodfokú ítélet 2. oldal 8. bekezdésében írt utolsó elkövetési időpont helyesen: 2012. június 27.

- A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 1.B.576/2014/44. számú ítélete helyesen: 2016. október 24. napján emelkedett jogerőre.

A történeti tényállást - a 3. számú tanú elsőfokú bíróság által elfogadott vallomása alapján (elsőfokú ítélet 8. old. 3. bekezdés, vallomás nyomozati iratok 140., 143. old.) - a következők szerint egészíti ki:

- Az elsőfokú ítéletben rögzített történeti tényállás első bekezdése után (elsőfokú ítélet 3. oldal 3. bekezdés) a következő mondatot illeszti. „A 2016. április 22. napján 20 óra 30 perc körüli időben elkövetett lopási cselekmény után a bolt érdekében eljáró személyek a vádlottól az elvett élelmiszert visszavették, de ezt követően a vádlottat visszatartani nem tudták”.

A történeti tényállás kiegészítését az abban tett megállapítások jogi értékelésének a szükségessége indokolta.

A lényegileg egyező kiegészítést az ügyészség is indítványozta. Indítványa e tekintetben alapos volt, mindamelllett, hogy a tények jogi értékelése körében a harmadfokú bíróság nem osztotta az ügyészség álláspontját.

A védő felvetése a tényállási korrekció szükségessége - az 1. számú tanú sérüléseinek a keletkezése - tekintetében nem foghat helyt. Érvei az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenységét támadták, amely tekintetében a másodfokú bíróság által is megalapozottnak és megfelelően indokoltnak értékelte az elsőfokú ítéletet.

A harmadfokú bíróság - a fenti korrekciók mellett - a döntését arra a tényállásra alapította, amely alapján a másodfokú bíróság az ítéletét meghozta [Be. 619. § (1) bekezdés].

Ez alapján vizsgálta, hogy a vádlott cselekménye felróható-e, és ennek megfelelően helyes-e a törvényszéknek a vádlottat valamennyi vád tárgyává tett cselekmény tekintetében történő felmentő rendelkezése.

Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a „terhelti magatartás formailag alkalmas a vád szerinti bűncselekmények törvényi tényállásának a kimerítésére" (másodfokú ítélet 3. old. 4. bekezdés).

A vádlott a bolt két dolgozójának a testi épségét - legalább eshetőlegesen szándékkal - megsértette. Mindkét sértett sérüléseinek az együttes büntetőjogi gyógytartama 8 napon belüli, „azonban az elkövetés eszközére, módjára, a sérült testtájékokra figyelemmel" a vádlottnak nyolc napon túl gyógyuló sérülések reális kialakulásának a lehetőségével is számolni kellett (elsőfokú ítélet 4. old. 1. bekezdés). A súlyos sérülés reális lehetőségét mindkét sértett esetében az ínak sérülésének, illetve izmok - varratokat igénylő - sebzésének a veszélye alapozta meg (elsőfokú ítélet 7. old. 4. bekezdés). A vádlott ezzel, valamint azzal, hogy szándékosan meglökte, illetve lökdöste a 3. számú tanút, mások megbotránkoztatására alkalmas, kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsított, melynek során az ellenállás leküzdése, illetve megakadályozása érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tartott magánál, ennél súlyosabb büntetőjogi megítélésű cselekmény ugyanakkor nem valósult meg.

A fentiek révén, büntetendő cselekményként, 2. rb. testi sértés büntettének a kísérlete és garázdaság büntette tényállásszerűen - formálisan - megvalósult [Btk. 164. (1) bekezdés, (3) bekezdés és 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés d) pont].

A cselekményekért a vádlott büntetőjogi felelőssége akkor állapítható meg, ha bűnössége fennáll és nincs olyan körülmény sem, amely kizárja a büntethetőséget [Btk. 15. §].

A szándékos bűnösség törvényi feltéttételei teljesültek [Btk. 7. §].

A felelősség megállapítását büntethetőségi akadály, büntethetőséget kizáró ok zárta ki.

Helyesen ismerte fel a másodfokú bíróság, hogy a vádlott jogos védelemben cselekedett [Btk. 22. §. (1) bekezdés].

A törvényszék e jogintézmény törvényi szabályozását ismertette, alkalmazhatóságának hátterét a bírói gyakorlatnak megfelelően számba vette (másodfokú ítélet 3. oldal 5. bekezdéstől 4. oldal 3. bekezdésig). Az itt írtak csak annyi pontosítást igényelnek, hogy a jogos védelem hatályos szabályai

nem a személy, hanem a cselekmény büntetendőségét zárják ki; a releváns rendelkezés szerint: „Nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges” [Btk. 22. § (1) bekezdés].

A jogos védelem körében jelen esetben az vizsgálendő, hogy érte-e jogtalan támadás a vádlottat. Ezt a kérdést a másodfokú bíróság a törvényi rendelkezéseknek, és a vonatkozó, rendes bíróságokra kötelező 4/2013. Büntető jogegységi határozatban (BJE) foglaltaknak megfelelően értékelte.

A törvényszék helyesen ismerte fel, hogy a bolt alkalmazottai a vádlott sérelmére „személyi szabadság megsértésének megfelelő magatartást valósítottak meg” (másodfokú ítélet 4. oldal 1. bekezdés). E személyek ugyanis a vádlottat a vevőtérben „feltartóztatták”, majd a „ruházatának megragadásával” a raktárba „kísérték”, ahol „körbeállták”, tehát megakadályozták, hogy mozgásának, tartózkodási helyének szabad megválasztását korlátozásmentesen gyakorolja. Ezzel támadták a vádlott személyét, ugyanis: „A támadás olyan tevékenység, amely megvalósítja valamely bűncselekmény (szabálysértés) törvényi tényállásának ismérveit” (BJE). A bolt érdekében eljárók formailag a személyi szabadság megsértésének a büntetést valósították meg [Btk. 194. § (1) bekezdés]. A vádlott oldalán a jogos védelem megállapíthatóságát nem zárja ki, ha a bolt érdekében eljárók valamely büntethetőségi akadály - például cselekményük társadalomra veszélyességében való tévedés - miatt nem lennének büntethetőek.

Azt is jogszerűen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a bolt érdekében eljáró személyek fenti magatartása jogszerűtlen volt.

Az alapvető jog korlátozása csak akkor lehet jogszerű, ha erre a jogszabály felhatalmazást ad. A felhatalmazást bármely jogág rendelkezése megalapozhatja.

Jelen esetben a bolt érdekében eljáró személyek tevékenységének jogellenes voltát három jogintézmény zárhatta volna ki. A büntető anyagi jog körébe tartozó, a bolt vagyoni jogainak védelme érdekében alkalmazott „jogos védelem” [Btk. 22. § (1) bekezdés], a büntető eljárási jog szabályai között elhelyezett „tetten ért elkövető” magánelfogása [Be. 273. §], illetve a polgári anyagi jog szabályai szerinti „jogos önhatalom” [Ptk. 5:6. § (2) bekezdés].

Ezek egyike sem állapítható meg.

A bolt érdekében eljárók nem cselekedhettek jogos védelemben, a vádlott ugyanis 2016. április 23-án nem intézett támadást a bolt birtoka ellen, és ilyen közvetlenül sem fenyegetett. „Intézett a támadás akkor, ha az elkövető valamely, a Különös Részben büntetni rendelt bűncselekmény (szabálysértés) törvényi tényállásának megvalósítását megkezdte. Közvetlenül fenyegető a támadás akkor, ha a támadás megkezdésétől azonnal vagy igen rövid időn belül reálisan tartani lehet” (BJE). Bevégzett bűncselekménnyel szemben tehát már nincs helye jogos védelemnek. A bolt érdekében eljárók cselekedetét pedig a vádlott ilyen, előző napon megvalósított lopása motiválta.

A bolt érdekében eljárók nem cselekedhettek a tetten ért elkövető elfogása érdekében sem. Ebben a körben bír jelentőséggel a tetten ért elkövető elfogására vonatkozó eljárási rendelkezés, amelyet szabatosan ismertetett ítéletében a törvényszék [Be. 273. §] (másodfokú ítélet 3. oldal 7. bekezdés).

A jogszabályhely a meghatározott feltételek fennállásának rögzítése mellett a személyi szabadság magánszemélyek általi korlátozásának a jogszerű lehetőségét határozza meg. Amennyiben a magánszemély jogkorlátozó magatartása a jogszerű elfogás keretébe vonható, azt jogszerűen nem lehet elhárítani, jogos védelem, mint büntethetőségi akadály nem állapítható meg. Amennyiben

azonban a tetten ért elkövető elfogására vonatkozó törvényi feltételek nem állnak fenn, az elfogó támadása jogtalan, azzal szemben az elfogott, visszatartott személy jogszerűen védekezhet a jogos védelem szabályai szerint.

A magánszemély általi jogszerű elfogás feltétele, hogy az elfogott „bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy” legyen.

A tettenérés megállapíthatóságát nem befolyásolja, hogy ha a büntető törvény tényállási keretei közé tartozó magatartást az elkövető szabálysértési értékhatárra valósította meg, vagyis a kriminális magatartás nem bűncselekménynek, hanem szabálysértésnek minősül (EBH 2006. 1496.).

Nem beszélhetünk azonban tettenérésről - az ilyen módon értelmezett - bűncselekmény tényleges elkövetésének a hiányában (EBH2017. B. 10.).

Ugyancsak nem beszélhetünk tettenérésről az elfogást megalapozó tett és az elfogás szoros időbeli hiányában sem. „A tettenérés feltételezi a bűncselekmény észlelését; és ahhoz képest a cselekményt éppen elkövetőnek, az éppen eltávozó elkövetőnek, és az eltávozó elkövető üldözésből való elfogását, ekként visszatartását. (...) Mindez a „forró nyom”, az idővesztés nélküli üldözés lehetősége; és éppen ezen alapul a társadalmi elismertsége” (EBH 2013. B. 13).

Ezért nem osztható a fellebbviteli főügyészségnek az a jogi álláspontja, hogy a tett és az elfogás között nincs jogszabály által megkívánt szoros időbeli kapcsolat. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy az idézett elvi határozatban a Legfőbb Ügyészség is az időbeliség ilyen tartalmú értelmezése mellett érvelt (EBH 2013. B. 13 Legfőbb Ügyészségi álláspont).

Jelen esetben a 2016. április 22. napján este elkövetett lopási cselekmény és a 2016. április 23. napján a késő reggeli órákban történt elfogás között ez a szoros időbeli kapcsolat nem állapítható meg. Ezen túlmenően 2016. április 13. napján a vádlott sem bűncselekményt, sem szabálysértést nem valósított meg a bolt sérelmére.

A bolt érdekében eljárók jogos önhatalmat sem gyakoroltak.

„Az elveszett birtok visszaszerzése érdekében önhatalommal akkor lehet fellépni, ha a más birtokvédelmi eszköz igénybevitelével járó idővesztés a birtokvédelmet megghiúsítaná (Ptk. 5:6 § (2) bekezdés, EBH2018. B. 11.[45]).

A törvényi rendelkezés alkalmazhatóságának tehát feltétele a birtok visszaszerezhetősége, és - hasonlóan a büntetőjog intézményéhez - az is, hogy az állami birtokvédelmi eszközök igénybevitelével járó idővesztés a birtokvédelem megghiúsulását eredményezné.

Jelen ügyben jogi relevanciája miatt megállapítandó volt, hogy az előző napon elvett élelmiszert a vádlottól a helyszínen visszavették, vagyis a birtokvédelmi önhatalom ekkor, már eredményesen érvényre jutott.

Mindhárom taglalt jogintézménnyel összefüggésben kiemeli a harmadfokú bíróság, hogy a jogsértő cselekmények miatti intézkedés a bűnüldöző szervek és nem a magánszemélyek fő szabály szerinti monopóliuma és feladata. Az ez alóli kivételeket megteremtő jogintézmények rendelkezéseinek a pontos, jogszabály szerinti értelmezése a jogállamiság kritériuma. A rendelkezések nem értelmezhetők úgy, hogy azok lehetőséget nyissanak a bűnüldözési funkció magánszemélyek általi átvállalására, az önhatalmú jogérvényesítés lehetőségének a kiszélesítésére.

A bolt érdekében eljárók részéről a vádlott személyi szabadságának a korlátozása jogszerűtlen volt. A jogszerűtlenül feltartóztatott vásárlónak a feltartóztatással szembeni fellépése a jogos védelem körébe tartozó megengedett erő kifejtése, a cselekménye társadalomra veszélyességet nélkülöző, szükséges elhárító magatartás (EBH2017. B. 10.).

Mivel az elhárítás szükséges volt, a magatartás arányosságának menthető felindulásból vagy félelemből történő túllépése nem vizsgálható.

A harmadfokú bíróság nem értett egyet a fellebbviteli főügyészségnek azzal az érvelésével sem, hogy a vádlott magatartása nem a személyi szabadságának megsértésével szembeni, e sérelmet elhárító, hanem a büntetőjogi felelősségre vonás elkerülését érvényesítő magatartás volt.

A személyi szabadság gyakorolhatósága (közvetlen cél) és a büntetőjogi felelősségre vonás elkerülése (közvetett cél) jelen esetben és helyzetben egymást feltételező szoros kapcsolatban álló körülmény volt. Ha a vádlott a helyszínről szabadon távozhat, elkerülheti, hogy a rendőrség akkor és ott intézkedjen vele szemben.

Törvényes volt tehát a vádlott cselekmény büntetendőségét kizáró okból történő felmentése [Be. 566. § (1) bekezdés d) pont].

Törvényes a kés lefoglalásának megszüntetésére és annak a vádlottnak történő visszaadására, valamint a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés is.

Helyesek és szükségesek voltak az egyéb elsőfokú ítéletet érintő korrekciók.

Mindezen körülményekre figyelemmel a harmadfokú bíróság a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyta [Be. 623. §].

A másodfokú ítélet két további körülmény tekintetében még kiegészítésre szorult.

A perjogi szabályok szerint szükséges a vádlott személyazonosító okmány számának az ítéleti feltüntetése [Be. 561. § (2) bekezdés b) pont, 184. § (2) bekezdés e) pont].

A másodfokú ítélet nem tartalmazza a vádlott felmentésével nem érintett rendelkezések helybenhagyását. Az elsőfokú bíróság rendelkezett az eljárás során lefoglalt, kamerafelvétel másolatát tartalmazó pendrive sorsáról is. E rendelkezés a vádlott felmentése mellett is jogszerű, amely vonatkozásában a rendelkezés helybenhagyásának a rögzítése indokolt.

A harmadfokú bíróság figyelmezteti a vádlottat és a meghatalmazott védőt, hogy ha a vádat az ügyészség képviselte, és a bíróság a vádlottat az 566. § (3) bekezdésében meghatározott eset kivételével felmenti, az állam az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől számított egy hónapon belül - jogszabályban meghatározott mértékben - megtéríti a vádlott költségét, továbbá meghatalmazott védőjének díját és költségét [Be. 576. § (2) bekezdés].

Budapest, 2019. év október hó 8. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fülöp Ágnes Katalin s.k.
előadó bíró

Dr. Lőrinczy Attila István s.k.
bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 24.Bf.10.033/2018/11. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 16.Bhar.159/2019/8. számú végzése által 2019. év október hó 8. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2019. év október hó 8. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:
tisztviselő